

Aastaaruanne 2017

Tapa linnaraamatukogu struktuuriüksus

Saksi raamatukogu

<https://saksi.tapa.lib.ee>

Elanike arv (01.12.16): 449

1. Põhilised tegevussuunad

Nagu eelmiselgi aastal olid põhilisteks tegevussuundadeks piirkonna ajaloo materjalide kogumine, süstematiseerimine, avaldamine ja kogutud materjalide tutvustamine nii valla elanikele kui külalistele, eriti lastele, sest oli ju laste ja noorte kultuuriaasta. Sellest lähtuvalt on olnud eriliselt märkimisväärne:

- Tapa Gümnaasiumi folkloori ja pärandkultuuri rühmaga 19. aprillil Lui Läti mälestuskivi ja hukkunud lendurite mälestusmärgi ümbruse korrastamine. Tutvustasin lastele Lui Läti tütarde poolt kirja pandud isa elulugu ja Eesti suurimat lennukatastroofi 40 aastat tagasi. Kohal oli ka Lui Läti tütar kunstnik Tiiu Übi, kes kinkis lastele oma kujundatud telelavastuste DVDd, mida koos vaadati.
- Ürituse „Virumoa murdekieled“ korraldamine TÕNi nädalal, 25. oktoobril koos Viru Instituudiga, Tapa LRKga ja tantsuansambliga „Eideratas“, Moe OÜ ja Muddis Ölu OÜga. Kuna 2017. aastal oli meie kandis palju ümmargusi tähtpäevi – 570 aastat Moe küla esmamainimisest (1447), 130 aastat Moe piirituse- ja õllevabriku valmimisest (1887) ning 180 aastat selle rajaja Jakob Kurbergi sünnist (1837–1907), 115 aastat kunstnik ja pedagoog Lui Läti sünnist (1902 – ca 1950), 105 aastat kirjanik ja pedagoog Veera Saare sünnist (1912–2004) – siis tutvustasin lisaks viru murdekeelele ka neid olulisi tähtpäevi. Külaliseks oli Viru Instituudi rajaja Ingrid Rüütel, kelle ema näitleja ja lavastaja Linda Karin Ruus on pärit Saksi külast. Moel tegi Viru Instituut murdekeele kogumisest kokkuvõtte, „Eideratas“ esitas tantsulauludest „Süda tuksub“, „Isamaa hiilgava pinnala“ jt tantsuvariandi. Teame neid ju põhiliselt lauludena. Ere Käärmaa Tapa LRKst tutvustas viru keelele võrdluseks võru keelt ja Vahur Saaremets jäädvustas ürituse fotodena. Üritusest ilmus Virumaa Teatajas ka Inna Grünfeldti artikkel. Kuulajateks-vaatajateks kohalik rahvas.
- Osavõtt põhjamaade raamatukogu nädalast. Meil oli ettelugemise päev 14. novembril. Tutvustasin soome kirjaniku Mauri Kunnase loomingut seoses Soome Vabariigi 100. aastapäevaga. Õhtuseks ettelugemiseks küünlavalgel „Head ööd härra kuutõbine“.
- Näitustest võiks ära märkida Moe noortekeskuse käsitööringi tööde tutvustamist raamatukogus.
- Aitasin projekti „Tapa jaama elluärkamine“ koostajaid ja elluviijaid ajaloolise materjali kogumisel ja leidmisel. Meie kandist oli paar noort, kes selles osales. Kirjutasin ka ise oma mälestustest seoses Tapa jaamaga.

Eelmisel aastal seatud tegevusplaanid ja eesmärgid on üldiselt täitunud. Vajaka jäi kohaliku kultuuripärandi digitaliseerimises ning ülevaatlik näitus Kurbergide perest jäi 2018. aasta algusesse.

Muret teeb lugejate arvu vähenemine.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogudevõrgu struktuur ja nõukogud

Muutusi raamatukogu võrgus ja lahtiolekuaegades ei olnud. Raamatukoguteenuste kvaliteedihindamist ei ole läbi viidud, sellega tegeleb Tapa Linnaraamatukogu. Praeguse muudetud teeninduspiirkonna kõigil elanikel on võimalik raamatukoguteenuseid kasutada. Arvan, et raamatukogude arv kohalikus omavalitsuses on praegu optimaalne. Kõiki valla raamatukogusid peaks alles hoidma, sest need on hädavajalikud kohaliku kultuurielu säilimisel ja säilitamisel. Vt ka p 4.2

2.2 Eelarve

Eelarvega tegeleb Tapa Linnaraamatukogu.

2.3 Projektid

Projekte ei kirjutanud.

2.4 . Personali koosseis, juhtimine ja areng

Raamatukogus töötab üks raamatukoguhoidja 0,5 koormusega.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Koolituse teema	Korraldaja	Osalejate arv
Eesti ulmekirjandus	LVKRR	1
Kirjastamise üldisest seisust ja Tänapäeva kirjastuse tegemistest	LVKRR	1
Kuidas kasutada ruumi, kui ruumi ei ole	LVKRR	1
Põhjamaade kirjandus	LVKRR	1
Raamatukoguhoidja päev koostöös Kadrina valla raamatukoguga	LVKRR	1
Õppereis Tartu	LVKRR	1

Kõik koolitused olid vajalikud ja huvitavad. Ulmekirjanduse tutvustamine oli eriti vajalik, sest ise ma seda ei loe ja lugejatele soovitada ega raamatuid tellida ei osanud. Vt LISA 1.

2.4.3 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised: ettekanded, loengud, koolitused.

Vt LISA 2

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Erialaharidust ei omandanud.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Auhind Viru Instituudilt koduloolise uurimistöö „Murdekeele noppeid Viru-, Järva- ja Harjumaa piirilt“ eest.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine. Haldustegevuse üldiseloomustus. Raamatukogu ruumid ja asukoht.

Vt LISA 3.

Renoveerimisi ega remonttöid ei ole tehtud. Kahes ruumis vajab põrandakate vahetamist.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

Juurdepääs liikumispuudega inimesele ei ole tagatud.

2.4 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Praegune infotehnoloogiline baas rahuldab kohalikke vajadusi.

3. Kogud

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

Kogude komplekteerimisega tegeleb Tapa LRK.

Juurde on saadud 2017. aastal 116 teavikut ja 116 eksemplari. Saadud teavikute hulk on võrreldes eelmise aastaga vähenenud 46 eksemplari võrra. Vähenenud on omavalitsuse ja annetuste osakaal. E-teavikuid ei ole 2017. aastal saanud.

Annetusi oli 14 eksemplari s.o 12,07% kogu juurdetulekust. Lisaks lugejate poolt annetatud ajakiri Anne ja Stiil.

Kogude kasutatavus on vähenenud 2016. aastaga võrreldes 1349 eksemplari võrra. Kõige rohkem on laenutatud ilu- ja lastekirjandust – 2210 korral, kuid eelmise aastaga võrreldes 492 teavikut vähem. Perioodikat on laenutatud 1147 korral, eelmise aastaga võrreldes 679 laenutust vähem.

Loetuim kirjanik oli sellelgi aastal Erik Tohvri. Kõige rohkem laenutusi oli raamatutel P. Robinson „Pimeduse varjus“ ja S. Viveca „Vaga vesi“. Lapsed laenutasid kõige rohkem M. Keräneni ja A. Perviku raamatuid.

Perioodikast on kõige rohkem laenutatud Eesti Ajalugu (Elukiri), Imelist Ajalugu, Imelist Teadust ja TM-i. Kõige loetum ajaleht on Maaleht. Perioodika usinamad laenutajad on pensionärid. Kokku käib Saksi rk-s 11 aastakäiku ajakirju, neist 9 ostud ning 4 ajalehte, neist 2 ostud.

3.2 Inventuurid, mahakandmised

Viimane inventuur oli raamatukogus 2008. aastal. 2017. aastal ei olnud ka mahakandmisi.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Viimased muudatused teeninduskorralduses olid 1. juunil 2016. Raamatukogu töötab sellest ajast alates 20 tundi nädalas.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

AIP-i kasutamine väheneb iga aastaga, 2017. aastal vaid 60 korral. Lapsed ei kasutanud kordagi. Makstakse arveid, tehakse infootsinguid. Avalikku teavet on raamatukogu kättesaadavaks teinud teadetetahvli, suusõnalise teate, telefoni, kodulehe ja valla lehe kaudu.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused

Raamatukogu ei teeninda ainult lugejaid ja laenajaid, vaid kogu ümbritsevat elanikkonda. Näiteks AIP-i kasutajad on peamiselt mittelugejad. Pooled infopäringutest on mittelugejate poolt, samuti tasulistest teenustest.

Nii lugejate, laenutuste kui küllastuste arv on juba mõni aasta olnud languses. Põhjusi on mitmeid.

- Üle 80-aastased kunagised väga head laenajad, ei laena enam. Käiakse vahel raamatukogus, sirvitakse mõnda ajalehte või ajakirja, kuid ei laenata midagi. Üks memm ütles mõni aeg tagasi väga kokkuvõtlikult: „Lugemine ei huvita mind enam. Armastus ei tõmba, krimkadest ja noorte elulaadist ei saa enam aru. Oma põlvkonna elulugusid veel loeksin, aga need on juba läbi loetud.“
- Viis Saksi rk piirkonnas olnud küla on nüüdseks Tapa piirkonda üle viidud ja õigustatult. Nelja külaga ei ole mingit transpordiühendust, Nõmmkülast tulija peaks raamatukogus kolm tundi ootama, et lõpuks bussiga koju saada. Minnakse tõmbekeskusesse Tapale.
- Elanike arv väheneb eriti noorte arvelt. Lapsi juurde ei sünni, lahkus 12-lapseline pere.
- Raamatukogu on avatud 20 tundi nädalas.

Raamatukogu	Lugejad 2016	Lugejad 2017	Muutus (+/-)
Saksi rk	156	127	-29

Raamatukogu	Külastused 2016	Külastused 2017	Muutus (+/-)	Virtuaal-külast. 2016	Virtuaal-külast. 2017	Muutus (+/-)
Saksi rk	2 701	2 225	-476	4	7	+3

Raamatukogu	Laenut-d 2016	Laenut-d 2017	Muutus (+/-)	Päringud* 2016	Päringud* 2017	Muutus (+/-)
Saksi rk	5 270	3 984	-1 286	214	142	-72

***Infopäringud.** Kindlasti on jäänud päringuid märkimata, eriti sellel ajal, kui raamatukogus on mitu külastajat.

4.3 RVL teenindus

Ka sel aastal on RVL toimunud vallasiseselt – neist 8 välja ja 578 sisse. Tavaliselt on kohaletoimetamine korraldatud Tapa LRK poolt, kuid käin vahel ka ise järel või tellin kedagi, kes raamatupaki ära toob.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Laste ja noortekirjandust saab iga aastaga aina vähem. 2017. aastal kõigest 16 teavikut, neist 2 Nukitsad. Eks see mõjutab ka laenutamisi.

4.4.2 Laste ja noorte raamatukogu kasutamine

Rmtk	Lug-d 2016	Lug-d 2017	Muutus (+/-)	Külast- d 2016	Külast- d 2017	Muutus (+/-)	Laenut 2016	Laenut 2017	Muutus (+/-)
Saksi rk	35	26	-9	642	641	-1	401	254	-147

4.4.3 Laste- ja noorteteenindus sh lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

Nagu tabelist näha, on laste külastuste arv jäänud samaks, mis eelmisel aastal, lugejate ja laenutuste arv aga kahanenud. Piirkonna lapsi on võrreldes eelmise aastaga jäänud veel 9 võrra vähemaks. Kui viis aastat tagasi – 2012. aastal – oli piirkonnas lapsi 62, siis 2017. aastal ainult 26. Neist kaugemal küldes elavad lapsed käivad raamatukogus ainult laenutamas. Moe asulas on lapsi vaid kümme-kond, kõik eri vanuses.

Väikelaste raamatuid laenutasid mitmed vanemad või vanavanemad.

Olen aastakümneid töötanud õpetajana ja tean, et kõige parem on lugemisharjumusi kujundada ja arendada õpetaja- ja raamatukoguvahelises koostöös enam-vähem ühevanuste lastega. Kuna minul seda võimalust ei ole, saan seda teha vaid individuaalselt igapäevatöö käigus. Panen välja raamatuid, mida soovitan lastel lugeda, annan soovitusi lastevanematele. Kui laps näeb, et tema vanemad loevad, saab temastki lugeja. Koduraamatukogu on lastele jäänud põhiliselt raamatute vaatamise, mängimise, joonistamise ja info saamise kohaks.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused: ülevaade, millised olid põhiteemad ja millised suuremad üritused.

Vt LISA 4.

Suurem üritus kohalikele lastele toimus Põhjamaade raamatunädala ja Soome Vabariik 100 raames, kus tutvustasin Soomet ning Mauri Kunnase loomingut, ettelugemiseks oli „Head ööd härra Kuutõbine“. Kunnase looming on mõeldud algklasside lastele.

Kohaliku kultuurilooga käis tutvumas Lehtse kooli 4.–9. klass ja Tapa gümnaasiumi 9. klass ning Tapa Gümnaasiumi folkloori ja pärandkultuuri ring. Vt ka p.1.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus	14	14	1

Viin Tapa hooldekodusse Saksi rk kauaaegsele lugejale iga kolme nädala tagant uut lugemist. Mõnikord on ta sotsiaaltöötajaga ka raamatukogus käinud.

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond.

4.6.1 kohalikul

- Tutvustatud vabatahtlikkuse alusel 2017. aastal Estonian Spirit OÜ muuseumis rahvale piirituse tootmise ajalugu Eestis ning kuidas see on mõjutanud eesti talurahvast, samuti kohaliku ajalugu seoses piirituse tootmisega. Vähemalt paarile tuhandele inimesele (ekskursioonid kord või paar nädalas). Samas olen vastavalt teemale materjali kogunud. Vastu on Saksi raamatukogu abi saanud Estonian Spirit OÜlt, Moe Destillery OÜlt ja Muddis Õlu OÜlt ürituste korraldamisel.
- Kirjutatud kodulooline uurimistöo Viru Instituudile "Murdekeele noppeid Viru-, Järva-, Harjumaa piirilt". Koos Viru Instituudiga läbi viidud üritus "Virumoa murdekielel" Moe tehase talveaias.
- Kirjutatud Tapa valla noorte projektile "Tapa jaama elluärkamine" oma mälestusi Tapa jaamast.
- Jätkuv koostöö Tapa valla raamatukogudega ja Tamsalu raamatukoguga – raamatukogudevaheline laenus, näituste vahetamine, igakülgse nõu ja abi saamine.
- Koostöö Järvamaa muuseumiga – ajalooliste arhiivimaterjalide otsimine Järvamaa idapoolse kandi kohta. Vastastikune külastus.

4.6.2 riiklikul

Kuku raadio naisteblogi tegijatele tutvustatud Moe ja selle ümbruse elu-olu, kultuuriväärtusi ja siitkandi tuntud inimesi, ka raamatukogu. Blogi teema „Mis on Moes?“.

Saksi rk piirkonnas ei ole erineva keele- ja kultuuritaustaga inimesi, on vaid erinevas vanuses inimesi.

Raamatuklubis, mis tegutseb juba üheksandat aastat, käivad kesk- ja vanemaealised. Klubi rahvaga oleme käinud 2017. a kaks korda teatris ning avastanud lähimaid valdu. Alati toimub peale väljasõitu arutelu, mida uut nägime. Peale Kiltsi mõisa ja Võivere külastamist tutvutud põhjalikumalt Kruusentorni ja Struwe elutööga raamatute ja Google'i otsingu kaudu. Peale teatrietendust „Hollywoodi filmitähed“ otsisime materjale Bette Davise ja Joan Crawford'i kohta. Klubiüritustest võivad osa võtta kõik, kes soovivad.

Muud üritused vt p.1.

Näitustega on Saksi rk-s juba mitmendat aastat tutvustatud kohalike elanike hobisid ja laste käsitööringi töid, nii ka 2017. aastal, eesmärgiks – märka ligimest:

„Lilleline kevad“ – tutvustas harrastuskunstnik Urve Laiduse pliiatsijoonistusi ja akvarelle.
 „Mehhiko“ – Airi Pajumaa fotod Mehhikost, kus ta töötas inglise keele õpetajana.
 „Tapa rongijaama elluärkamine“ – Nele Inglisti fotonäitus vanast ja praegusest Tapa vaksalist.
 Viru Instituudist saadud näitus „Viru säru läbi kolme aastakümne“.
 „Jalgpalliklubi FC Moe karikad“ – püsinäitus, mis iga aastaga täieneb.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele

Külaraamatukogus on koolitused, üritused ja palju muudki omavahel seotud ja läbi põimunud. Eks ole ju üritustel saadud teadmiste täiendamine samal ajal ka koolitus (kust otsida, kuidas otsida?), teisest küljest võib koolitusest saada aga mõnus üritus. Kasutajakoolitused rühmas on toimunud peamiselt lastele, individuaalkoolitused aga täiskasvanutele. Rühmas tuletame paar korda aastas jälle meelde raamatukogu kasutamise eeskirjad ning kuidas vajalikku raamatut riulist leida. Alati on lisaboonuseks mingi mäng või ettelugemine.

Individaalkoolituse teemadeks on olnud:

- kuulutuse vormistamine ja saatmine ajalehte,
- uue meiliaadressi tegemine,
- pangakaardi koodi muutmine,
- elektrifirma vahetamine,
- tuludeklaratsioon,
- tulumaksu arvestamine uue süsteemi järgi,
- CV koostamine ja kaaskirja kirjutamine,
- artikli koostamine ja kirjutamise struktuur 10. kl õpilasele.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Peamised kanalid raamatukoguteenuste tutvustamiseks on Tapa LRK koduleht <https://www.tapa.lib.ee>, e-kataloog RIKSWEB (üritused raamatukogus) <https://tapa.webriks.ee>, [Tapa valla koduleht](#), Tapa valla ajaleht Sõnumed ning Moe külaseltsi ja [Tapa LRK](#) Facebooki leht. Tasuliste teenuste hinnakiri (kehtib alates 01.01.2011) on raamatukogus kohapeal ja ka kodulehel. Väljaannete koostamises ja publitseerimises pole osalenud.

4.9 Andmebaasid

Raamatukogu e-kataloog riksw eb – <https://tapa.webriks.ee>.

5. 2018. aasta tegevused

2018. aastal saab koos Eesti Vabariigiga 100 aastaseks ka Saksi raamatukogu. Lisaks veel Fr. R. Kreutzwaldi 215. sünniaastapäev, Saksist pärit näitleja ja lavastaja, ETV telelavastuste peatoimetaja Ingrid Rütli ema Linda Karin Ruusi 105. sünniaastapäev ning etnoloog ja kirjanik Ilmar Talve 100. sünniaastapäeva eelüritus (sünniaastapäev on 2019. a jaanuaris), kes on suguluses Kreutzwaldiga. Neile tähtpäevadele toetudes on Saksi raamatukogul plaanis:

- Koostöös Viru Instituudi, Porkuni paemuuseumi ja Neeruti Seltsiga korraldada ekskursioon „Kreutzwaldi ja Kalevipoja jälgedes“, mis hõlmab Neeruti mägesid, Kadrina, Por-

kuni ja Saksi ümbrust (nn Kalevipoja künnivaod ja jalajäljed) ning Kreutzwaldi sünnikodu, lisaks Linda Karin Ruusi, Ilmar Talve ja Lui Läti lapseõlvemaid ning Saksi raamatukogu esimest hoonet Saksis. Toimub mai lõpul, kuupäev täpsustamisel.

- Koostöös Viru Instituudiga korraldada seminar „Eesti kultuurilugu ja Ilmar Talve“. Toimub novembris Moel.
- Lääne-Virumaa raamatukogude rahvaga või kui nii suurelt ettevõtmine ei õnnestu, siis vähemalt laiendatud Tapa valla raamatukogude rahvaga, käia augusti teisel poolel „Kreutzwaldi ja Kalevipoja jälgedes“ ning lisada sellele endiste Tamsalu valla raamatukogude ja Moe piiritustööstuse muuseumi külastamine.
- Teha üleskutse „Kingi raamatukogule pühendusega raamat“ kohaliku ajalehe Sõnumed veebruari numbris. Kingitud raamatud märgistada Saksi rk kleebisega.
- Tähistada lugejatega raamatukogu 100. sünnipäeva orienteeruvalt oktoobris.
- Teha näitus kauaaegse (38 aastat) Saksi raamatukoguhoidja Milvi Jõeotsa käsitsi kirjutatud näituste ja väljapanekute pealkirjadest ning infolehtedest.
- Võtta osa taas Viru Instituudi poolt korraldatava viru keele ja Virumaa lugude kogumisest.
- Jätkata koostööd Estonian Spirit OÜ-ga.
- Lõpetada Lui Läti raamatu ettevalmistamine, raha taotlemine toimetamiseks ja kirjastamiseks.
- Tähistada emakeelepäeva koos Tamsalu raamatukoguga – teema „Kohalik murdekeel“.
- Jätkata koostööd Tapa gümnaasiumi folkloori ja pärandkultuuri rühmaga (juhendaja Elle Kivisoo).

Koostas: Sirje Võsa
raamatukoguhoidja
31.01.2018

LISA 1

Koolituste arv kokku	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
6	17 tundi	

LISA 2

Teen giiditööd Moel piiritustööstuse muuseumis.

LISA 3

Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2017)
Saksi rk	Ehitamise, renoveerimise ega remonttöid pole tehtud

LISA 4

Laste ja noorte üritused

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Saksi rk	Külas on Tapa gümnaasiumi folkloori ja pärandkultuuri rühm. Siinse piirkonna mälestusmärgid.	14
	Lehtse kool Moel	30
	Moe kandi kultuuripärandiga on tutvumas Tapa gümnaasiumi 9. klass	22
	„Soome Vabariik 100“ – Põhjamaade raamatunädala raames Mauri Kunnase loomingu tutvustamine.	11